

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ มุ่งที่จะศึกษาการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยว่าศูนย์เยาวชนชนตำบล ซึ่งเป็นตัวการ (agent) ของการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์เยาวชนชนตำบล โดยเฉพาะในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย และการเสริมสร้างทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

เป็นที่น่าศึกษาว่า ศูนย์เยาวชนชนตำบล ที่กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ เพื่อที่จะเสริมสร้างให้เยาวชนไทยเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้น บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์หรือไม่ กล่าวคือ ในด้านการเสริมสร้างให้เกิดความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นนั้น สามารถเพิ่มขึ้นได้ทั้งในแง่มุมมองของความรู้ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ความรู้ด้านระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และความรู้ด้านวิถีชีวิตหรือไม่ ในห้วงของเดียวกันในด้านทัศนคติ ศูนย์เยาวชนชนตำบลทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ หากมองแต่ละแง่มุม เช่น ด้านสำนึกศีลธรรม ด้านปัญญาธรรม และด้านคารวธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทุกด้านอย่างไรหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศูนย์เยาวชนชนตำบลเป็นตัวการ (agent) ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางการเมือง (political learning) ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด

โดยสมมุติฐานนั้น เชื่อว่า ศูนย์เยาวชนชนตำบล ในฐานะที่เป็นตัวการของการเรียนรู้ทางการเมือง จะสามารถเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองได้ ทั้งทางด้านความรู้ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เพื่อทดสอบสมมุติฐานดังกล่าว การศึกษาเรื่องนี้ได้ออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยจัดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ได้แก่เยาวชนจำนวน 80 คน ที่ผ่านการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง และกลุ่มที่สอง เป็นเยาวชนในตำบลคลองปาง ในอำเภอเดียวกัน ซึ่งไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนตำบล ในจำนวนเท่ากัน มาเปรียบเทียบกันตามนัยในสมมุติฐาน เพื่อที่สืบค้นว่าศูนย์เยาวชนตำบลให้การเรียนรู้ทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้หรือไม่ เพียงใด

ในการออกแบบวิจัยดังกล่าว ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีคุณลักษณะ (characteristics) ต่าง ๆ เหมือนกันให้มากที่สุดมาเปรียบเทียบกัน คุณลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา อายุ การพูดคุย และติดตามข่าวสารการเมือง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากเรียนรู้ทางการเมืองอันเนื่องมาจากการเข้าฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนบางดีได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น เพื่อตรวจสอบความบังเอิญของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำปัจจัยด้านเพศมาเป็นตัวแปรควบคุมจำแนกแจกแจงผลการวิเคราะห์ ซึ่งพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

ผลของการศึกษาเรื่องนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลบางดี ที่นับถือศาสนาพุทธ การศึกษา ป.4 ประถมปลาย อาชีพเกษตรกรกรรม อายุ 15-20 ปี พูดคุยกับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองนาน ๆ ครั้ง และติดตามข่าวสารเรื่องการเมืองการปกครองทางสื่อมวลชน นาน ๆ ครั้ง มีความรู้ในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าเยาวชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน ในกรณีนี้แสดงว่า โดยทั่วไปนั้นการฝึกอบรมของศูนย์เยาวชนตำบลบางดีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ สามารถที่จะทำการอบรมกลุ่มেলাให้เยาวชนมีความรู้ทางการเมือง ที่ถืออำนวยการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ศูนย์เยาวชนตำบลบางดีเป็นบุคลากรแห่งการอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองในด้านการรู้ (cognitive orientation) ได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควร

2. ในรายละเอียดเมื่อจำแนกตามเพศ พบแง่มุมสำคัญเพิ่มเติมว่า เจาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนชายที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนเท่านั้น ที่มีความรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นทั้ง สามด้าน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนหญิงนั้นนอกจากจะพบว่าไม่มีความรู้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังปรากฏว่ามีความสับสนมากขึ้นอีกด้วย การค้นพบในประเด็นนี้บ่งชี้ว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ทางการเมืองในด้านการรู้ (cognitive orientation) ทางการเมืองของเยาวชนไทย ในประเด็นนี้ จากการศึกษาพบว่าแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีคุณลักษณะทั่วไปในทางด้านประชากร (demographic) ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (socio-economic) คล้ายคลึงกัน และเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนในหลักสูตรและเวลาเดียวกัน ก็ยังมีอัตราของการเรียนรู้ทางการเมืองแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน กรณีดังกล่าวนี้ น่าจะมีการศึกษาสืบค้นลงไปในเรื่องละเอียดว่าด้วยเหตุใดเพศจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนเหล่านั้น

3. ในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมือง พบว่า เยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนตำบลไม่ได้มีทัศนคติทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมแต่อย่างใด แม้จะจำแนกตามเพศ พิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเพศเดียวกันแล้ว ก็พบว่าแต่ละกลุ่มไม่ได้มีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลการศึกษาสัมภาษณ์ข้างต้น ยืนยันสมมุติฐานข้อที่หนึ่ง และไม่ยืนยันสมมุติฐานข้อที่สอง กล่าวคือศูนย์เยาวชนตำบลที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาให้การรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเพศชายได้ ส่วนกรณีอื่น ๆ นั้นการฝึกอบรมมาของศูนย์ฯ ไม่ได้มีผลทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญแต่ประการใด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องนี้ยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกทางการเมืองของบุคคลนั้นยากยิ่งกว่าการให้ความรู้ทางการเมือง กล่าวคือ การฝึกอบรมจากหน่วยฝึกอบรมต่าง ๆ อาจให้ความรู้ด้านการรู้ (cognition) แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้โดยง่าย แต่เปลี่ยนแปลงความรู้สึก (affection) ที่บุคคลยึดมั่นอยู่เดิมนั้นค่อนข้างยาก ข้อค้นพบดัง

กล่าวนี้สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านการศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลโดยทั่วไป (Weisberg 1974, Pye 1966, Greenstein 1966, ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520) กล่าวคือ บุคคลจะเริ่มรับรู้จากการรู้เฉพาะสิ่ง เกิดความเข้าใจ รู้จักการประยุกต์ การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ และประเมินคุณค่า จากนั้นบุคคลจึงจะเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้นขึ้น (ดูรูปที่ 4) กล่าวโดยย่อก็คือ การรู้นั้นเป็นฐานของความรู้สึก หรือมีมาก่อนความรู้สึก นั่นคือการเรียนรู้ด้านการรู้กระทำได้ง่ายกว่าด้านทัศนคติ

ผลของการศึกษาดังกล่าวให้แง่มองที่สำคัญที่น่าพิจารณาหลายประการ กล่าวคือ ในด้านทฤษฎี โดยเฉพาะทฤษฎีที่ว่าด้วยการเรียนรู้ทางการเมือง พบว่า การศึกษาเรื่องนี้ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของ ดอว์สันและพรีวิทท์ (Dawson and Prewitt 1969 : 28) โดยที่ดอว์สันและพรีวิทท์ สรุปว่า โดยทั่วไปนั้น การเรียนรู้ทางการเมืองเกิดขึ้นเป็นขั้นตอน หากจะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ แล้วได้ 3 ส่วนคือ (1) ขั้นความสามารถในการกำหนดระบุ หรือ basic identification (2) ขั้นเกิดความโน้มเอียง หรือ orientation และ (3) ขั้นกำหนดทัศนคติและความนึกคิดทางการเมืองที่ชัดเจน การแบ่งขั้นตอนของการเรียนรู้ทางการเมืองดังกล่าว คล้ายคลึงกับการแบ่งขั้นตอนการเรียนรู้ทางการเมืองของ อัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verbar 1965 : 13-15) ที่ระบุว่า จากการศึกษาธรรมชาติการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน 5 ประเทศ ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา สามารถสรุปขั้นตอนของการเรียนรู้ได้ 3 ขั้นตอนเช่นเดียวกันคือ (1) ขั้นความโน้มเอียงของการรู้ หรือ cognitive orientation (2) ขั้นความโน้มเอียงทางความรู้สึก หรือ affective orientation และ(3) ขั้นความโน้มเอียงในด้านการประเมินค่า หรือ evaluative orientation

ดังที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดมาแล้วในบทที่ 2 การเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคล จะเริ่มที่การรู้วัตถุทางการเมือง (political objects) ทั้งหลาย เช่น นายกรัฐมนตรี ส.ส. ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน รัฐบาล ธงชาติไทย หรือตัวสถาบันทางการเมืองการปกครอง เช่น คณะรัฐมนตรี ระบอบข้าราชการ เป็นต้น การรับรู้ในเบื้องต้นดังกล่าวนี้ยังไม่มีการศึกษาถึงความถูกต้อง ดี-เลว หากแต่พิจารณาในเรื่องของความมากน้อยของความรู้เหล่านั้น เมื่อบุคคลมีพัฒนาการของการเรียนรู้อีกขั้นหนึ่ง จึงจะมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเกิดขึ้น ขั้นตอนนี้กล่าวได้ว่าเป็นขั้นของความรู้สึกผูกพันต่อวัตถุ

รูปที่ 4 แผนผังสรุปองค์ประกอบของการรู้ ความรู้ลึกทางจิตใจ และพฤติกรรม

<p>1. การรู้ (Cognition)</p>	<p>1.1 ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specifics)</p> <p>1.1.1 ความรู้ศัพท์เฉพาะ (Knowledge of Terminology)</p> <p>1.1.2 ความรู้ข้อเท็จจริงเฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specific Facts)</p> <p>1.2 ความรู้เรื่องวิถีทางและวิธีการจัดการกระทำกับสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Ways and Means of Dealing With Specifics)</p> <p>1.2.1 ความรู้เรื่องแบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions)</p> <p>1.2.2 ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Tend and Sequence)</p> <p>1.2.3 ความรู้เรื่องการจัดจำพวกและประเภท (Knowledge of Classifications and Categories)</p> <p>1.2.4 ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria)</p> <p>1.2.5 ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology)</p> <p>1.3 ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ (Knowledge of the Universals and Abstraction feild)</p> <p>1.3.1 ความรู้เรื่องหลักการและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principles and Generalizations)</p> <p>1.3.2 ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures)</p>	<p>1. ความรู้ (Knowledge)</p>
------------------------------	--	-------------------------------

(มีต่อ)

1. การรู้ (Cognition)	2.1 การแปล (Translation) 2.2 การตีความ (Interpretation) 2.3 การสรุปอ้างอิง (Extrapolation)	2. ความเข้าใจ (Comprehension)
	3.1 การประยุกต์ (Application)	3. การประยุกต์ (Application)
	4.1 การวิเคราะห์หน่วยย่อย (Analysis of Elements) 4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Rationship) 4.3 การวิเคราะห์หลักการจัดระเบียบ (Analysis of Organization Principles)	4. การวิเคราะห์ (Analysis)
	5.1 ผลิตผลจากการสื่อความหมายเฉพาะ (Production of a Unique Communication) 5.2 ผลิตผลแผนงานหรือชุดเสนอเพื่อปฏิบัติการ (Production of a Plan, or Proposed set of Operations) 5.3 การได้มาซึ่งชุดของความสัมพันธ์เชิงนามธรรม (Derivation of a Set of Abstract Relations)	5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
	6.1 การตัดสินตามเกณฑ์ภายใน (Judgments in terms of Internal Evidence) 6.2 การตัดสินตามเกณฑ์ภายนอก (Judgments in terms of External Criteria)	6. การประเมิน (Evaluation)

2. ความรู้สึกทางจิตใจ (Affection)		1.1 ความรู้ตัว (Awareness)	1. การรับหรือ การตั้งใจ
		1.2 ความตั้งใจรับ (Willingness to receive)	
		1.3 ความตั้งใจที่ถูกควบคุม หรือถูกเลือก (Controlled or selected attention)	
		2.1 การยินยอมในการตอบสนอง (Acquiescence in Responding)	2. การตอบสนอง
		2.2 ความตั้งใจที่จะตอบสนอง (Willingness or response)	
		2.3 ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in Response)	
		3.1 การรับค่า (Acceptance of a Value)	3. การให้คุณค่า
		3.2 ความพึงพอใจในคุณค่า (Preference for a Value)	
		3.3 การยอมรับ (Commitment)	
		4.1 การสร้างความคิดในคุณค่า (Conceptualization of a Value)	(Organization) การจัดระบบ
4.2 การจัดระเบียบเรียงระบบคุณค่า (Organization of a Value System)			
5.1 ชุดสรูปอ้างอิง (Generalized Set)	(Characterization by a Value or Value Complex) 5. การสร้าง ลักษณะโดยคุณค่า เดียวหรือคุณค่า ซับซ้อน		
5.2 การสร้างลักษณะ (Characterization)			
3. พฤติกรรม (Behavior)			การแสดงออกใน ลักษณะต่าง ๆ

ทางการเมืองหรือองค์กรทางการเมืองทั้งหลาย เป็นขั้นตอนของการยอมรับ โดยเฉพาะการยอมรับในวัตถุประสงค์และพฤติกรรมขององค์กรทางการเมืองเหล่านั้น และในที่สุดเมื่อบุคคลมีพัฒนาการของการเรียนรู้ทางการเมือง เกิดขึ้น เขาจะมีความคิดเห็นในเชิงประเมินค่าวัตถุประสงค์ทางการเมืองและองค์กรทางการเมืองเหล่านั้น ว่าบรรลุวัตถุประสงค์และมีพฤติกรรมที่น่าจะเป็นหรือไม่เพียงไร

ผลการศึกษายืนยันขั้นตอนของการเรียนรู้ทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ จากการศึกษาพบว่า ในหมวดของแบบทดสอบ เกี่ยวกับการระบุงการรู้ต่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองนั้น เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เยาวชนมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าประเด็นอื่น ๆ จากข้อมูลในการศึกษาเรื่องนี้ยืนยันว่า ในหมวดของแบบทดสอบ เกี่ยวกับความรู้สึกและการประเมินค่าทางการเมืองนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเลย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การฝึกอบรมของศูนย์เยาวชนตำบลมีศักยภาพในการให้การเรียนรู้ได้เพียงขั้นต้นของการเรียนรู้ทางการเมืองเท่านั้น

ผลของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ อมตชีวิน (กิตติอมตชีวิน 2521) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุทธิสะอาดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยแบบทดลอง (experimental design) กิตติ พบว่า หลังการทดลอง ความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม แต่ทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน นั่นคือ การสอนในโรงเรียนในช่วงเวลาหนึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยได้มากนัก

ผลการศึกษาดังกล่าวนี้มีนัยบ่งชี้ว่า ตัวการ (agents) ในกระบวนการให้การเรียนรู้ทางการเมือง (politicization) ของระบบการเมืองไทยไม่สู้จะมีประสิทธิภาพมากนัก ดังที่ปรากฏจากผลการทดสอบความรู้ทางการเมืองของเยาวชนในการศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับการศึกษาในระดับประถมต้นและปลาย และอีกส่วนหนึ่งได้รับการฝึกอบรมในศูนย์เยาวชนตำบล ยังมีการเรียนรู้ทางการเมืองในระดับต่ำ

เป็นที่น่าพิจารณาว่า ตัวการในการเรียนรู้ทางการเมืองของระบบการเมืองไทยนั้นหาได้มีเฉพาะในโรงเรียนหรือสถาบันฝึกอบรม เช่น ศูนย์เยาวชนตำบล นี้เท่านั้นก็หาไม่

จากการศึกษาโดยทั่วไประบุว่า ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน ต่างก็เป็นตัวการที่สำคัญของการเรียนรู้ทางการเมืองเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนนั้นถือว่าเป็นตัวการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคลได้สูงมาก และมีอิทธิพลต่อเนื่องไปชั่วตลอดชีวิตของบุคคล (Beck 1977 : 117 ใน Ranshon 1977) เมื่อพิจารณาในแง่มุมนี้ จะพบว่า ตัวการในการอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง ซึ่งส่งผ่านวัฒนธรรมของพลเมืองดี (civic culture) จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งนั้น ไม่ค่อยจะมีประสิทธิภาพสูงอย่างน่าพอใจนัก โดยนัยของทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองบ่งชี้ว่า ในสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ หัสนคติ ความเชื่อ และสภาวะอารมณ์ทางการเมืองของบุคคลอาจไม่เอื้อต่อรูปแบบการปกครองของประเทศ กล่าวให้ชัดเจนขึ้นก็คือ หากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาเยาวชนคนไทยให้มีทัศนคติ ความเชื่อและสภาวะอารมณ์ที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยไม่บรรลุผลแล้ว ประเทศไทยก็จะประสบปัญหาทางการเมือง โดยเฉพาะการมีปัจจัยนำเข้า (input) ของระบบ (คือประชาชน) ที่ด้อยคุณภาพซึ่งจะมีผลต่อสมรรถภาพ (capacities) ของระบบ ระบบการเมืองก็จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่บรรลุผลได้เต็มที่ (Almond and Powell 1963) ดังที่อัลมอนด์และเวอร์บา ได้กล่าวไว้ว่า (Almond and Verba 1965 : 3) "การพัฒนารูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย นั้น การมีเพียงสถาบันที่เป็นทางการ เช่น การให้สิทธิในการเลือกตั้ง การมีพรรคการเมือง การมีฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากการเลือกตั้ง ฯลฯ เท่านั้นยังไม่เพียงพอ การปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยด้วย"

ในทางกลับกัน หากตัวการในการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของระบบการเมืองสามารถส่งผ่านความนิยม เอียงทางการเมืองพื้นฐาน ที่เอื้ออำนวยต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงสามารถให้ความรู้ทางการเมืองของระบบได้ในปริมาณมาก ให้ความรู้สึกนิยมชมชอบต่อกระบวนการและวัตถุประสงค์ของระบบประชาธิปไตย และให้สมรรถนะในการประเมินค่าบุคลากรการเมืองและกิจกรรมการเมืองได้แล้ว ย่อมทำให้พลเมืองของระบบมีความสนใจทางการเมืองสูงขึ้น มีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญทางการเมือง (political efficacy) มีความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง มีการตัดสินใจทางการเมืองอย่างสมเหตุสมผล ย่อมทำให้กระบวนการทางการเมืองของ

ประเทศดำเนินไปอย่างกระชั้นกระแจง มีประสิทธิภาพสูง และมีเสถียรภาพมั่นคง ทั้งนี้ เนื่องมาจากความชอบธรรมที่ได้รับจากการสนับสนุนของพลเมืองในระบบ(พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์ 2526 : 13-14)

จากความรู้ดังกล่าวข้างต้น ในการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการให้การเรียนรู้ทางการเมืองใด ๆ น่าจะได้มีการตระหนักถึงแง่มุมของธรรมชาติทางการเมืองเหล่านี้ ว่าการให้เพียงความรู้ทางการเมืองแก่พลเมืองนั้นหาเป็นการเพียงพอไม่ ประเด็นสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเมืองได้แก่การเสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ที่เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองการปกครอง อำนาจทางการเมือง และบทบาททางการเมือง ให้ผู้อ่านวยต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยดีขึ้นมาให้จงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อที่ยืนยันว่า ศูนย์เยาวชนชนค้ำบลที่จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2518 โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์เยาวชนชนค้ำบล เพียง 2 ด้าน คือ ศยค. จะปลูกฝังความรู้ ทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (cognitive orientation) ได้หรือไม่เพียงใด แต่ก็ทำให้ผู้วิจัยได้พบข้อจำกัดต่าง ๆ หลายประการที่เป็นข้อสังเกตและนำมาพิจารณาในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อที่จะให้การศึกษาวิจัยในด้านนี้เป็นไปอย่างแพร่หลายและกว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง ผู้วิจัยใครจะเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ด้านการวิจัย

1.1 ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการปรับปรุงเพิ่มเติมในด้านการสร้างแบบทดสอบให้มีเนื้อหาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง มีความเที่ยงตรงสูง และมีคุณภาพในด้านการจำแนกสูงยิ่งขึ้น

1.2 ควรใช้ศูนย์เยาวชนชนค้ำบลในภาคต่าง ๆ ของประเทศมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาให้กว้างขวางออกไป ทั้งนี้เพื่อทดสอบดูว่าศูนย์เยาวชนชนค้ำบล ซึ่งตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

1.3 น่าจะได้มีการออกแบบวิจัยโดยคำนึงถึงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย สภาพครอบครัว สถานภาพของการดำรงชีพโดยทั่วไป และคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของเยาวชน ว่าปัจจัยดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างไรหรือไม่

1.4 เนื่องจากการศึกษาพบว่า เพศมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชน น่าที่จะได้มีการศึกษาหยังลึกกว่าด้วยเหตุใด เพศจึงอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชน

1.5 ควรศึกษาดูว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเล็งเห็นคุณค่าและประโยชน์ของ ศยต. ให้มากขึ้น เพื่อเป็นปัจจัยผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุน โครงการจัดตั้ง ศยต. ให้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรมให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบทดสอบและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ไม่ควรใช้แบบสอบถามจำนวนมากเกินไป จะทำให้เยาวชนเบื่อหน่ายในการตอบและไม่ยอมทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ จะทำให้ข้อมูลขาดความสมบูรณ์

2.2 ควรปรับปรุงแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดในด้านความแม่นยำ (validity) ควรปรับปรุงให้สูง ค่าความน่าเชื่อถือได้ (reliability) ก็จะมีมากขึ้น ผลที่ได้ก็จะน่าเชื่อถือมากขึ้น

2.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษ จัดอยู่ในลักษณะพื้นที่ที่มีการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (sensitive area) และในบางอำเภอยังคงมีการเคลื่อนไหวปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จะทำการศึกษาวิจัยจะต้องแจ้งให้ เจ้าหน้าที่ทางอำเภอทราบ เพื่อที่จะได้เรียนให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ แจ้งให้ประชาชนทราบต่อไป อันจะเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดจากประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้วิจัยเอง ตลอดจนจะทำให้ได้รับความร่วมมือในการวิจัยเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศูนย์เยาวชน

จากผลการวิจัยระบุโดยแน่ชัดว่าศูนย์เยาวชนตำบลมีประสิทธิภาพต่ำในการเสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศูนย์เยาวชนมีประสิทธิผลเฉพาะด้านการให้ตัวความรู้ อันเป็นขั้นตอนแรกของการเรียนรู้ทางการเมืองเท่านั้น ในระดับสูงของการเรียนรู้ทางการเมือง ศูนย์เยาวชนตำบลยังมีประสิทธิภาพในระดับต่ำ

จากผลการศึกษาดังกล่าว นำที่จะได้มีการพิจารณาประเมินผลหลักสูตรอย่างจริงจัง ว่าการดำเนินงานตามหลักสูตรส่วนใดบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นจึงนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และเทคนิคการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กิจกรรมดังกล่าวนี้จะกระทำอย่างต่อเนื่อง และถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเปล่าและเป็นการเสาะแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของพลเมืองดี (civic culture) ให้เยาวชนไทยเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปในอนาคต.

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย